

LEVEL

op niveau van verbinding

BELEIDSRAPPORT LEVEL

Ouderbetrokkenheid: van individuele verantwoordelijkheid naar collectief proces

Mohamed El Khalfioui

2026

Inhoud

Samenvatting	3
Wat is LEVL?	4
Inleiding	5
1 Het onderzoek	6
Methodologie	7
Wie zijn de ouders?	8
Wat is ouderbetrokkenheid?	12
Uitgelicht: verschillende perspectieven op ouderbetrokkenheid	15
2 De relatie met de school	16
Relaties tussen ouders en school	17
De schoolondersteuning van de kinderen	19
Relatie onder druk door miscommunicatie	20
Uitgelicht: project Gezinsleren, sterk naar school	22
3 Ondersteuning en ouders	23
Van ouderbetrokkenheid naar schoolsamenwerking	24
Huiswerkklassen en begeleiders als schakel tussen gezin en school	26
Interne en externe ondersteuning	27
Uitgelicht: ondersteuningsprofielen op school	29
4 Het Nederlands en ouderbetrokkenheid	30
De plaats van het Nederlands bij anderstalige ouders	31
Nederlandstalige interactie tussen de ouder(s) en de kinderen	34
Taalondersteuning voor de kinderen	36
Ouders: graag, meer Nederlands	38
5 Beleidsaanbevelingen	39
Conclusie	46

Samenvatting

Dit beleidsrapport gaat dieper in op de relatie tussen taalverwerving, ouderbetrokkenheid en schoolparticipatie bij anderstalige ouders van kinderen uit het basisonderwijs. Op basis van semigestructureerde interviews met 44 anderstalige ouders uit zowel stedelijke als niet-stedelijke contexten wordt een genuanceerd beeld geschetst van hun ervaringen, noden en praktijken.

Uit de bevraging blijkt dat ouders sterk gemotiveerd zijn om hun kinderen te ondersteunen in hun schoolloopbaan en het aanleren van het Nederlands. **Alle bevroegde ouders hechten een groot belang aan het Nederlands als sleutel tot maatschappelijke participatie, onderwijs- en arbeidskansen.** Tegelijk beschouwen velen onder hen meertaligheid als een duidelijke meerwaarde. Ouders zetten zich actief in via huiswerkbegeleiding, informele leerpraktijken, digitale hulpmiddelen en deelname aan school- en buitenschoolse activiteiten.

De relatie met de school wordt door veel ouders als neutraal tot positief ervaren. Ouders hebben uiteenlopende contacten met de school en de relatie tussen ouders en school is gevarieerd. Elementen die aan bod komen zijn de nood aan schoolcommunicatie en beantwoording van gevoelens van onzekerheid of angst. Ondersteuningsfiguren zoals brugfiguren, interculturele bemiddelaars, buddy's en vrijwilligers hebben een cruciale rol in het versterken van vertrouwen en toegankelijkheid.

Het rapport toont aan dat ouderbetrokkenheid zelden een individuele onderneming van de ouders is, maar veeleer een collectieve inspanning. **Daarom pleit LEVL voor een verschuiving van het klassieke begrip ouderbetrokkenheid naar een bredere betrokkenheid van actoren met aandacht voor het gehele gezin, met ondersteuning van collectieve en structurele beleidsmaatregelen.**

Beleidsaanbevelingen

- Veranker gezin-schoolsamenwerking als beleidskader.
- Investeer structureel in brugfiguren en externe ondersteuning voor kind en gezin.
- Maak schoolcommunicatie toegankelijk en meertalig.
- Ondersteun laagdrempelige taalinitiatieven voor ouders.
- Versterk samenwerking tussen onderwijs en welzijn.
- Erken meertaligheid als een pedagogische troef.

Wat is LEVL?

LEVL-vzw is door de Vlaamse regering formeel erkend als participatieorganisatie voor de periode 2022-2026. Als onafhankelijke netwerkorganisatie bouwen wij aan een inclusieve samenleving zonder racisme en discriminatie. Samen met ons netwerk streven we naar een evenredige en evenwaardige participatie en zetten we ons in voor gelijke kansen en uitkomsten voor mensen met een buitenlandse herkomst in alle levens- en beleidsdomeinen. Onze aanpak vertrekt vanuit de concrete drempels, de realiteiten, de kracht en de expertise van ervaringsdeskundigen met een buitenlandse herkomst in Vlaanderen en Brussel. Wij behartigen hun belangen en vertalen onze brede expertise in concrete, robuuste en duurzame (beleids)adviezen en initiatieven, in samenwerking met burgers, academici, private actoren, het middenveld, lokale besturen en de Vlaamse overheid. Meer informatie is te vinden op onze website www.levl.be

Inleiding

Ouderbetrokkenheid wordt al jaren erkend als een cruciale factor in de schoolloopbaan van kinderen. Ouderbetrokkenheid versterkt de schoolloopbaan van de kinderen wanneer school en thuis op elkaar aansluiten. Ook blijkt als ouders betrokken zijn, zij beter begrijpen wat er van hun kind wordt verwacht en kunnen ze tijdig ondersteunen of bijsturen. Vooral bij leerlingen in kwetsbare onderwijssituaties kan het de motivatie, het welbevinden en de leerprestaties vergroten.

Uit onze bevraging blijkt duidelijk hoe kwetsbaar de positie van anderstalige ouders vaak is. Zij worden geconfronteerd met een opeenstapeling van verplichtingen en verantwoordelijkheden, zoals het volgen van een inburgeringstraject en Nederlandse taallessen, het zoeken naar werk en een woning, het opvolgen van de schoolloopbaan van hun kinderen, vaak zonder voldoende kennis van het Vlaamse onderwijssysteem. In de praktijk verlopen deze trajecten meestal gelijktijdig en niet opeenvolgend, wat de druk op ouders aanzienlijk verhoogt.

Toch blijft het beleid rond ouderbetrokkenheid vaak impliciet vertrekken van een normatief beeld van de ouder: taalvaardig, vertrouwd met het onderwijssysteem en in staat om vlot te communiceren met de school. Voor anderstalige en meertalige ouders met een migratieachtergrond strookt dit beeld zelden met de realiteit. Hun betrokkenheid is er wél degelijk, maar krijgt andere vormen en botst op structurele drempels zoals taalbarrières, weinig begrip schoolcommunicatie, beperkte kennis van de Vlaamse onderwijsstructuur en een gebrek aan toegankelijke ondersteuning.

Dit beleidsrapport brengt het perspectief van deze ouders expliciet naar voren. Aan de hand van kwalitatief onderzoek bij 44 anderstalige ouders onderzocht LEVL hoe zij hun ouderbetrokkenheid ervaren, hoe zij hun kinderen ondersteunen in hun schoolloopbaan en in hun taalverwerving, en welke obstakels zij daarbij tegenkomen. Het rapport verschuift het dominante discours van individuele verantwoordelijkheid naar collectieve en gemeenschappelijke benadering van ouderschoolsamenwerking. Ze pleit voor een gedeelde verantwoordelijkheid met een belangrijke rol voor scholen, welzijnsactoren en beleid. Zo wil LEVL bijdragen aan een meer **inclusieve benadering van ouderbetrokkenheid waarbij verschillende actoren hun rol kunnen waarmaken.**

1 Het onderzoek

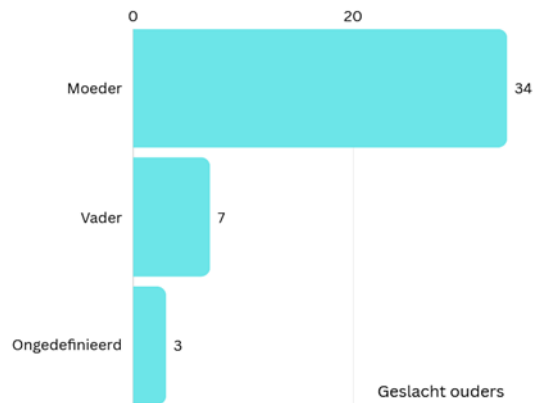

Methodologie

Voor deze bevraging werd gekozen voor een kwalitatieve aanpak met een **mixed methodbenadering** binnen het kwalitatieve domein. Tussen april en juni 2025 werden **44 anderstalige ouders met kinderen in het basisonderwijs geïnterviewd** via een semigestructureerde vragenlijst. Deze vragenlijst werd thematisch opgebouwd rond thema's als samenwerking, communicatie, ervaren noden en praktijken en liet ook ruimte voor open antwoorden en persoonlijke accenten van de respondenten. Hierdoor kon gerichte data worden verzameld zonder de subjectieve ervaring en eigen interpretaties van de deelnemers uit het oog te verliezen. Het gebruik van semigestructureerde interviews bood belangrijke voordelen: het was laagdrempelig, tijdbesparend en liet respondenten toe te antwoorden op hun eigen tempo en in hun vertrouwde omgeving. Daarnaast werden **de eigen bevindingen gespiegeld aan inzichten uit de bestaande literatuur om zo een genuanceerd en wetenschappelijk onderbouwd beeld te verkrijgen.**

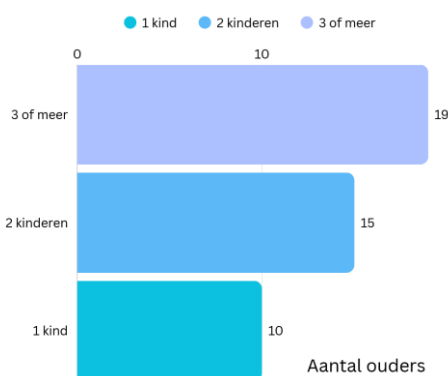
Wie zijn de ouders?

Voor dit beleidsrapport werden 44 anderstalige ouders van kinderen in het basisonderwijs geïnterviewd. Het grootste deel van de respondenten bestaat uit **moeders (34)**, gevolgd door **vaders (7)** en een kleine groep waarbij **het geslacht niet gedefinieerd werd (3)**. Dit wijst erop dat vooral moeders de rol van aanspreekpunt opnemen in de relatie tussen gezin en school. Dit weerspiegelt bredere maatschappelijke patronen waarin moeders in het algemeen, los van migratieachtergrond en taalachtergrond, vaker de primaire verantwoordelijkheid dragen voor de schoolloopbaan en het contact met onderwijsprofessionals¹.

Figuur 1 Het geslacht van de respondenten

De resultaten laten zien dat een aanzienlijk deel van de respondenten drie of meer kinderen heeft (19 ouders). Daarnaast hebben 15 ouders twee kinderen, en 10 ouders één kind. Dit betekent dat meer dan de helft van de ondervraagde ouders een relatief groot gezin heeft. Dit is relevant, omdat kwetsbare gezinnen met meerdere kinderen vaak met bijkomende uitdagingen geconfronteerd worden, zoals hogere financiële lasten, complexere organisatie van school- en vrijetijdsactiviteiten, en meer nood aan ondersteuning vanuit onderwijs en welzijn².

Figuur 2 Aantal kinderen van de bevroegde ouders

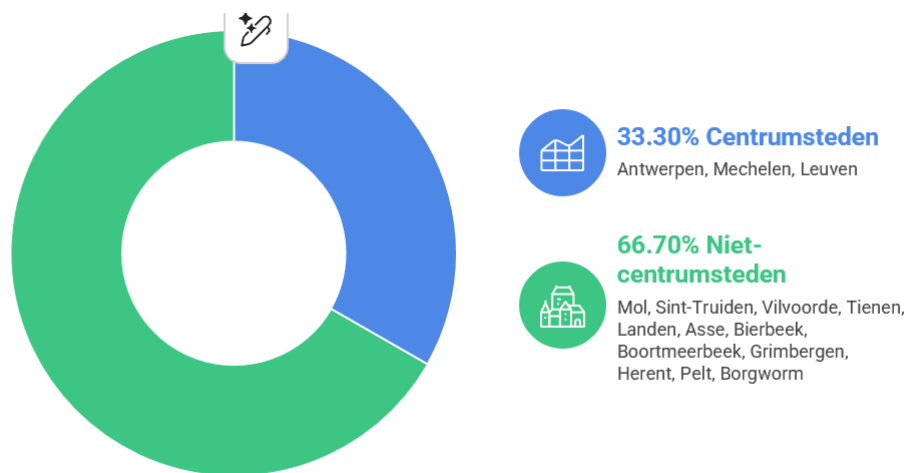
¹ Norman, H., & Davies, J. (2023). What a difference a dad makes. Paternal Involvement and its Effects on Children's Education (PIECE) study, 4-42: <https://business.leeds.ac.uk/downloads/download/314/piece-report>

² Zoon, M., van Rooijen, K., & Berg-le Clerq, T. (2020). Wat werkt in de hulp aan gezinnen met meervoudige en complexe problemen. NJI instituut: <https://www.nji.nl/system/files/2021-06/Wat-werkt-in-hulp-aan-gezinnen-met-meervoudige-en-complexe-problemen.pdf>

De ouders die deelnamen aan het onderzoek zijn afkomstig uit een brede waaier aan gemeenten. Daarbij werd bewust gestreefd naar een mix van ouders uit centrumsteden en uit landelijke of suburbane gemeenten.

- Centrumsteden: Antwerpen (10), Mechelen (5) en Leuven (1). Samen goed voor iets meer dan een derde van alle respondenten.
- Niet-centrumsteden: Mol (7), Sint-Truiden (4), Vilvoorde (5), Tienen (3), Landen (2), Asse (1), Bierbeek (1), Boortmeerbeek (1), Grimbergen (1), Herent (1), Pelt (1) en Borgworm (1).

Deze spreiding toont aan dat de interviews niet enkel een stedelijk perspectief weerspiegelen, maar ook inzichten bieden vanuit landelijke en sub-urbane contexten³.

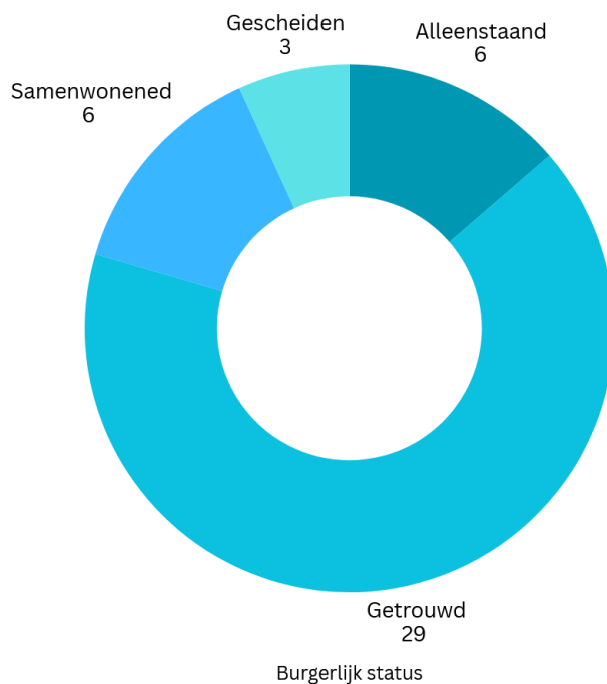

Figuur 3 De woonplaats van de ouders

De verdeling van de burgerlijke status onder de bevraagde ouders toont een duidelijk overwicht van ouders die getrouwd zijn (29), aangevuld met een kleinere groep samenwonenden (6), alleenstaanden (6) en gescheiden ouders (3). Deze cijfers maken zichtbaar dat de meerderheid van de respondenten in een (stabiele) partnerrelatie leeft, maar dat er tegelijk ook een aanzienlijke minderheid bestaat uit ouders die alleenstaand of gescheiden zijn. Alleenstaande en gescheiden ouders ondervinden vaak bijkomende uitdagingen, zoals tijdsdruk of financiële beperkingen, die hun betrokkenheid bij de schoolloopbaan van hun kinderen kunnen bemoeilijken. Het is daarom essentieel dat onderwijs- en ondersteuningsbeleid niet enkel inspeelt op de noden van tweeoudergezinnen, maar ook aandacht heeft voor de specifieke situatie van ouders in meer kwetsbare gezinsstructuren⁴.

³ Melis, K., & Bulder, E. (2024). Het platteland, de noodzaak voor een nieuw sociaal-ruimtelijk perspectief. Stand van zaken binnen het HBO-onderzoek en onderwijs. *Journal of social intervention: theory and practice*, 33(2): <https://journalsi.org/articles/810/files/668f8c422a500.pdf>

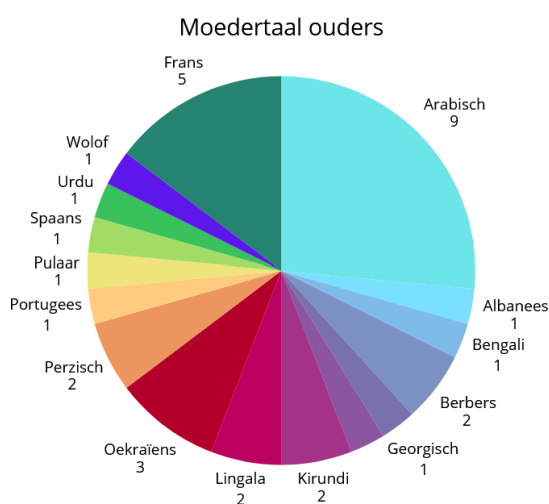
⁴ Dronkers, J., & De Lange, M. (2012). Is er een toenemende negatieve relatie tussen alleenstaande moeder-gezinnen en onderwijsprestaties bij stijgende percentages eenoudergezinnen?: een vergelijking van PISA 2000, 2003 en 2009. *Tijdschrift voor Sociologie*, 33(3-4): <https://openjournals.ugent.be/sociologos/article/id/86803/download/pdf/>

Figuur 4 De burgerlijke status van de ouders

Wanneer we kijken naar de moedertalen van de ouders, zien we dat 35 van de 44 ouders één taal opgeven als hun moedertaal zoals aangegeven in het onderstaande taartdiagram. Een moedertaal is de taal die iemand in de jeugd verwerft zonder formeel taalonderwijs.

De volgende cijfers hebben we niet opgenomen in het taartdiagram. We hebben 7 ouders bevroegd die twee talen als moedertaal gebruiken: Arabisch en Engels (1), Arabisch en Frans (2), Frans en Pulaar (1), Frans en Somalisch (1), Frans en Lingala (1), Hindi en Engels (1). En zelfs één ouder die drie moedertalen heeft - Frans, Lingala en Swahili⁵.

Figuur 5 De moedertaal van ééntalige ouders

⁵ Voorts is er een ouder waar we geen gegevens hebben over welke moedertaal die gebruikt.

Wanneer we kijken naar de talen die ouders met hun kinderen gebruiken, ontstaat een heel ander beeld dan bij de moedertalen. **In de thuistaalpraktijk zien we dat het Nederlands een duidelijke plaats inneemt.** Ze gebruiken het Nederlands naast hun eigen moedertaal in relatie tot hun kinderen. Daarnaast wordt door de ouders vaker Europese talen zoals Engels of Frans samen met hun eigen moedertaal gebruikt in de communicatie met hun kinderen. Dit toont aan dat gezinnen meertaligheid actief inzetten en dat taalgebruik zich dynamisch aanpast aan de onderwijs- en thuiscontext van het kind.

Ééntalig	Tweetalig	Drietalig
		
Arabisch (3) Georgisch (1) Perzisch (1) Pulaar (1) Engels (1) Frans (9) Nederlands (3) Oekraïens (2)	Engels en Bengali (1) Frans en Arabisch (2) Frans en Lingala (1) Nederlands en Hindi (1) Nederlands en Kirundi (1) Nederlands en Engels (1) Nederlands en Perzisch (1) Nederlands en Urdu (1) Nederlands en Albanees (1) Nederlands en Bulgaars (1) Nederlands en Arabisch (6) Nederlands en Frans (3) Engels en Oekraïens (1)	Nederlands, Frans en Portugees (1) Nederlands, Frans en Spaans (1)

Figuur 6 Welke talen gebruiken de ouders met hun kinderen?

In het schooljaar 2024–2025 had volgens Statistiek Vlaanderen 29% van de kleuters en 28% van de leerlingen uit het gewoon lager onderwijs een niet-Nederlandse thuistaal. Binnen het Vlaamse onderwijs wordt een thuistaal als niet-Nederlands beschouwd wanneer een leerling in het gezin met niemand, of in een gezin met drie gezinsleden (de leerling niet meegerekend) met hoogstens één gezinslid Nederlands spreekt. Daarbij worden broers en zussen als één gezinslid geteld⁶. **Deze cijfers illustreren de taalkundige diversiteit binnen Vlaamse gezinnen en tonen aan dat meertaligheid een structureel kenmerk van het onderwijslandschap is geworden⁷.**

⁶ Leerlingenkenmerken; Gepubliceerd op 22 januari 2026: <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/onderwijs-en-vorming/leerlingenkenmerken#nav-28percent-leerlingen-in-lager-onderwijs-heeft-niet-nederlandse-thuistaal>

⁷ 91% van de jongeren vindt meertaligheid iets om trots op te zijn; Gepubliceerd op 23/09/2025: <https://vlaamsejeugdraad.be/nl/nieuws/91-van-de-jongeren-vindt-meertaligheid-iets-om-trots-op-te-zijn>

Wat is ouderbetrokkenheid?

Ouderbetrokkenheid is een breed en gelaagd geheel dat betrekking heeft op zowel informele interacties binnen de thuissituatie als formele vormen van samenwerking met de school. Het omvat dus meer dan louter het opvolgen van schoolse prestaties: ook dagelijkse ondersteuning, communicatie met leerkrachten en deelname aan bredere schoolactiviteiten maken er deel van uit. Wat ouderbetrokkenheid niet is, is ouderparticipatie. Die twee concepten worden soms door elkaar gebruikt. Ouderparticipatie is vrijwilligerswerk uitgevoerd door ouders op school. Met andere woorden kan men stellen dat ouderparticipatie vrijwillig is, maar dat ouderbetrokkenheid essentieel en dus onmisbaar is voor de optimale ontwikkeling van leerlingen⁸. In wat volgt worden verschillende perspectieven op ouderbetrokkenheid uiteengezet, waarmee duidelijk wordt dat dit fenomeen veel complexer is dan vaak wordt verondersteld⁹.

De visie van het kenniscentrum Leerpunt¹⁰: de ouders versterken

Leerpunt werd in 2022 in Vlaanderen opgericht als kenniscentrum dat als doel heeft de onderwijspraktijk te versterken door het gebruik van wetenschappelijke inzichten. Het kenniscentrum werkt rond drie pijlers: evidence-informed werken, het verzamelen van praktijkvoorbeelden en het samenbrengen van relevant onderwijsonderzoek. Leerpunt wil materialen ontwikkelen en toegankelijk maken die bruikbaar zijn voor verschillende groepen binnen het onderwijsveld.

Binnen Leerpunt wordt ouderbetrokkenheid gedefinieerd als *“het betrekken van ouders bij het leren van hun kinderen door leerkrachten en scholen”*. Concreet gaat het om:

- het ontwikkelen van vaardigheden bij ouders, bijvoorbeeld op vlak van geletterdheid of digitale vaardigheden;
- het stimuleren van ouders om hun kinderen te ondersteunen bij activiteiten zoals lezen of huiswerk;
- intensievere programma's gericht op gezinnen in crisissituaties;
- het verbeteren van de communicatie met ouders om hun betrokkenheid te vergroten.

Uit (literatuur)onderzoek van het Leerpunt blijkt dat deze vormen van ouderbetrokkenheid vooral effect hebben in het kleuter- en lager onderwijs, terwijl de evidentie voor positieve effecten in het secundair onderwijs beperkter is.

De visie van GO! ouders vzw¹¹ : ouder-schoolsamenwerking

GO! Ouders, de officiële ouderkoepel van het GO! onderwijs, ondersteunt ouders, ouderverenigingen en scholen bij het versterken van ouderbetrokkenheid, ouderparticipatie en samenwerking tussen school en gezin. In hun visie op ouderbetrokkenheid houden zij nadrukkelijk rekening met sociaaleconomische verschillen. Niet alle ouders beschikken immers over

---

⁸ Pameijer, N. de Vries, P. (2014). Ouderbetrokkenheid: een hype? Geraadpleegd op 24-10-2025, <https://wij-leren.nl/ouderbetrokkenheid-hype.php>

⁹ Het partnerschap tussen school en ouders onder druk; Een staat van het gezinsbeleid in Vlaanderen. Odisee – Campus Schaarbeek 25/02/2025: <https://www.vcov.be/ouderinfotheek/standpunten/het-partnerschap-tussen-school-en-ouders-onder-druk>

¹⁰ Alle informatie over het Leerpunt is afkomstig van hun website. Zie Ouderbetrokkenheid. Update 2025: wat is er veranderd?: <https://leerpunt.be/aan-de-slag/toolkit-leren-lesgeven/ouderbetrokkenheid>

¹¹ Visieontwikkeling rond ouder-schoolsamenwerking: een inspiratiedocument: <https://www.go-ouders.be/sites/default/files/2022-09/Visieontwikkeling%20ouder-school%20samenwerking%20DEF.pdf>

hetzelfde sociaal kapitaal; sommige ouders kunnen gemakkelijker voldoen aan bepaalde verwachtingen, waardoor het risico bestaat dat sociale ongelijkheid eerder wordt bevestigd dan verkleind.

Om die reden **neemt GO! Ouders bewust afstand van de term ouderbetrokkenheid, die volgens hen te eenzijdig en schoolgericht is en suggereert dat de verwachtingen uitsluitend vertrekken vanuit de noden van de school.** In de plaats daarvan verkiezen zij de term ouderschoolsamenwerking, omdat dit de wederkerigheid en het gezamenlijke karakter van de relatie tussen ouders en school beter weerspiegelt.

Volgens de ouderkoepel brengt een sterke ouder-schoolsamenwerking tal van voordelen met zich mee. Ze zorgt ervoor dat ouders beter inzicht krijgen in de werking van de school en dat het schoolteam meer begrip ontwikkelt voor de leefwereld van gezinnen en kinderen. Bovendien versterkt dit de vertrouwensband tussen school en ouders, verbetert het de afstemming rond de ondersteuning van het kind en verrijkt het de visie van de school op ouders. Ten slotte draagt een hechte samenwerking bij aan de kwaliteit van de schoolwerking en bevordert ze de sociale cohesie tussen ouders onderling.

De visie van het Onderwijscentrum Brussel (OCB)¹²: ouderbetrokkenheid in alle domeinen

Het Onderwijscentrum Brussel (OCB) is een expertise- en ondersteuningscentrum voor het Nederlandstalig onderwijs in Brussel. Het ondersteunt scholen en leerkrachten bij de uitdagingen van stadsgericht onderwijs (Urban Education), met bijzondere aandacht voor thema's zoals taal, meertaligheid en sociaaleconomische ongelijkheid. Via professionalisering, vormingen, lesmaterialen en advies helpt het OCB-scholen om de onderwijskansen van alle Brusselse kinderen te versterken. **Het OCB draagt vooral een stedelijke visie uit over verschillende onderwijsthema's.** Voor hen verwijst ouderbetrokkenheid naar de mate waarin ouders, ook op emotioneel vlak, betrokken zijn bij de schoolloopbaan van hun kind. Die betrokkenheid kan sterk verschillen van ouder tot ouder. **Voor het Onderwijscentrum Brussel (OCB) geldt het uitgangspunt dat elke ouder in wezen een betrokken ouder is.**

Binnen het OCB's concept van ouderbetrokkenheid wordt een onderscheid gemaakt tussen schoolbetrokkenheid en thuisbetrokkenheid. Schoolbetrokkenheid verwijst naar de rol die ouders opnemen op school, terwijl thuisbetrokkenheid betrekking heeft op de manier waarop ouders hun kinderen in de thuissituatie ondersteunen. Thuisbetrokkenheid kent op zijn beurt twee dimensies: Parenting@home, het creëren van een stimulerende leeromgeving thuis, en Teaching@home, de inhoudelijke begeleiding van het leerproces.

Voor het OCB betekent ouderbetrokkenheid concreet dat er op school gewerkt wordt rond twee centrale pijlers: samenwerking en communicatie, met als doel de ontwikkelingskansen en het welbevinden van alle kinderen en jongeren te versterken.

De visie van het VCOV¹³:

De VCOV (Vlaamse Confederatie van Ouders en Ouderverenigingen) is de officiële ouderkoepel van het vrij onderwijs en vertegenwoordigt alle ouders en ouderverenigingen binnen het Katholiek Onderwijs Vlaanderen. De VCOV beschouwt ouderbetrokkenheid en -participatie als het hart van haar werking. In samenwerking met andere partners ontwikkelde ze het participatiehuis, een

---

¹² Voor meer informatie over de visie van het OCB op ouder betrokkenheid. Zie:

Partnerschap met Ouders: <https://www.onderwijscentrumbrussel.be/themas/partnerschap-met-ouders>

¹³ Ouderbetrokkenheid: <https://www.vcov.be/ouderparticipatie/ouderbetrokkenheid-alsbasis>

model dat de verschillende vormen van ouderbetrokkenheid in kaart brengt. Het onderscheidt een horizontale as – van mee leven tot mee bepalen – en een verticale as – van betrokkenheid bij het eigen kind tot betrokkenheid bij de school. **De VCOV concentreert zich vooral op de thuisbetrokkenheid – het ondersteunen van leerdoelen en het stellen van hoge verwachtingen omdat volgens hen de grootste impact heeft op het leren van kinderen.** Scholen spelen hierbij een actieve rol volgens hen. Ze moeten kansen tot samenwerking creëren en een warm, uitnodigend klimaat bevorderen waarin ouders zich welkom en erkend voelen. Wederzijds respect, duidelijke communicatie en vertrouwen vormen daarbij de basis. Een sterk partnerschap vraagt volgens de VCOV om een duidelijk kader en goede structuur, waarin formele organen (zoals ouderraad en schoolraad) worden aangevuld met informele initiatieven (zoals oudercomités of koffiemomenten).

Daarnaast gebruiken ze ook het partnerschapsmodel van Jan De Mets. Dit model legt gelijkaardige accenten als het participatiehuis, maar vertrekt expliciet vanuit de dynamiek tussen ouder, school en leerling. Het benadrukt de wederkerigheid in deze relatie en het belang dat de school actief duidelijk maakt wat ze van ouders verwacht. Beide modellen – het participatiehuis en het partnerschapsmodel – vullen elkaar aan volgens het VCOV. Ze tonen dat duurzame ouderbetrokkenheid pas kan groeien in een context van gelijkwaardigheid, vertrouwen en open communicatie.

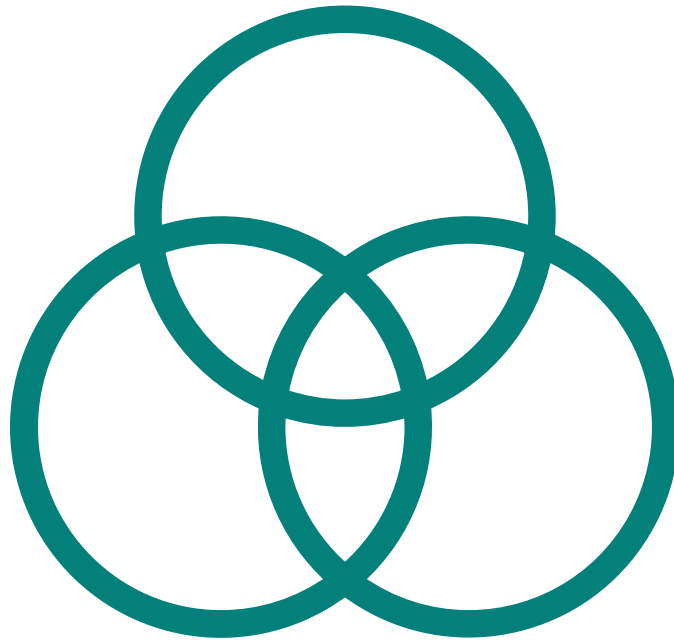
Met het Vlaams Regeerakkoord 2024–2029, waarin de Vlaamse Regering koos voor één centraal aanspreekpunt voor ouders en ouderwerkingen in Vlaanderen, werden verschillende ouderkoepels, waaronder GO! Ouders en KOOGO, stopgezet op 31 december 2025. Vanaf 1 januari 2026 wordt de ouderwerking binnen het volledige Vlaamse onderwijslandschap gecentraliseerd bij de Vlaamse Ouderkoepel, die voortaan zal optreden als het centrale aanspreekpunt over

Uitgelicht: verschillende perspectieven op ouderbetrokkenheid

Actor	Kernbegrip	Definitie	Focusgebieden	Accenten
Leerpunt	Ouderbetrokkenheid	Het betrekken van ouders bij het leren van hun kinderen door school en leerkrachten	Schoolgericht leren	Vaardigheden ouders versterken, communicatie verbeteren, ondersteuning bij leren
GO! Ouders vzw	Ouder-schoolsamenwerking	Wederkerige samenwerking tussen ouders en school, rekening houdend met ongelijkheid	Relatie school-gezin	Kritisch voor sociale ongelijkheid, gedeelde verantwoordelijkheid Versterkt vertrouwen, afstemming en sociale cohesie
Onderwijscentrum Brussel (OCB)	Ouderbetrokkenheid	Elke ouder is betrokken; betrokkenheid verschilt in vorm en intensiteit	Thuis + school	Sterke aandacht voor stedelijke context en diversiteit
VCOV	Ouderbetrokkenheid & participatie	Partnerschap tussen ouders en school als basis voor leren	Vooral thuisbetrokkenheid	Thuisbetrokkenheid heeft grootste impact op leren

Figuur 7 verschillende perspectieven op ouderbetrokkenheid

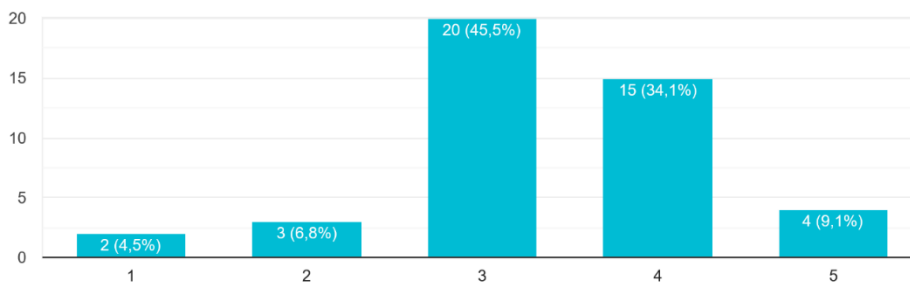
2 De relatie met de school

Relaties tussen ouders en school

Op de vraag: “Op een schaal van 1 tot 5 hoe zou u de relatie met de school van uw kind beoordelen?” **geven de meeste ouders (45,5%) een middelmatige score van 3.** Ongeveer 34,1% beoordeelt de relatie positief (score 4), en 9,1% zelfs zeer positief (score 5). Een kleine minderheid (11,3%) ervaart de relatie negatief (score 1 of 2). Er is weinig uitgesproken negatieve feedback: slechts 5 van de 44 ouders beoordelen de relatie als slecht. De grootste groep zit in het midden (score 3), wat kan wijzen op neutraliteit, gemengde ervaringen of ruimte voor verbetering. Samen genomen geeft bijna de helft (43%) een vrij positieve beoordeling (4 of 5), wat een positieve basis biedt.

Op een schaal van 1 tot 5 hoe zou u de relatie met de school van uw kind beoordelen?
44 antwoorden

Figuur 8 De relatie tussen ouders en de school

We hebben aan de 44 anderstalige ouders gevraagd om hun score over de relatie met de basisschool nader toe te lichten: waarom ervaren ze die relatie als goed of minder goed? De antwoorden werden thematisch gebundeld en geven een genuanceerd beeld van de samenwerking tussen ouders en school. Eerst bespreken we de positieve relaties die sommige ouders met de school hebben opgebouwd. Vervolgens gaan we in op de waardering die ouders uiten voor de ondersteuning die de school aan hun kinderen biedt. Daarna belichten we de taal- en communicatiedrempels die de samenwerking tussen ouders en school bemoeilijken en kunnen verbeteren. Tot slot sluiten we dit hoofdstuk af met een aantal goede praktijken die ouders zelf hebben aangehaald als inspirerend voorbeeld

Wanneer we spreken over ouders die een positieve relatie met de school hebben, zien we dat dit zich op verschillende manieren uit. Uit de interviews blijkt dat veel ouders een positieve relatie met de school hebben, zelfs wanneer taalverschillen het contact bemoeilijken. Onze resultaten zijn in lijn met ander onderzoek. **In Nederland bijvoorbeeld oordeelt 84% van de ouders in het basisonderwijs dat ze een goed contact te hebben met de leraren van hun kinderen**¹⁴. In ons onderzoek voelen ouders zich door de school gesteund en waarderen de inspanningen die leerkrachten en de school leveren om communicatie mogelijk te maken. Sommige scholen zijn pragmatisch, flexibel en creatief in hun aanpak: ze gebruiken bijvoorbeeld Engels wanneer nodig, werken met afbeeldingen of pictogrammen en nemen de tijd om informatie over te brengen. Die open houding versterkt het vertrouwen van ouders en verlaagt de drempel om contact op te nemen.

¹⁴ Ouders positief over relatie met school (17/04/2024): <https://www.nji.nl/nieuws/ouders-positief-over-relatie-met-school>

“De school helpt veel als het gaat over taal, ze spreken Engels als ik het niet versta, ik doe mijn best om met kleine woorden in het Nederlands te spreken.”

“Ik vind het contact wel goed gaan, ze helpen waar nodig. Maar het is soms moeilijk praten, als je de taal niet verstaat.”

“Goeie relatie. Ook al spreek je geen Nederlands, ze helpen jou. Ze zijn goed en werken traag met afbeeldingen en pictogrammen. Ze helpen heel veel.”

“Tot nu toe gaat het goed, ze helpen waar ze kunnen ook met de taal. Hangt af van leerkrachten.”

“Ik neem vaak contact met de school op, met de juf en ze helpen veel.”

De schoolondersteuning van de kinderen

Naast positieve ervaringen met de communicatie tussen school en ouders, geven verschillende ouders aan dat ook hun kinderen zich goed ondersteund voelen. Zij ervaren dat leerkrachten zich inzetten om hun kinderen te helpen begrijpen wat er in de klas gebeurt en dat ze rekening houden met hun taalniveau en leertraject. **Ouders beschrijven de school als een omgeving waar hun kinderen kansen krijgen en waar men het beste met hen voorheeft.** De onderstaande citaten tonen hoe scholen via kleine, concrete handelingen zoals extra uitleg, meertalige communicatie, erkenning van talent kunnen bijdragen tot gelijke onderwijskansen. Deze voorbeelden bevestigen dat inclusie niet enkel gaat over taal, maar vooral over de bereidheid van scholen om elke ouder en elk kind met openheid te benaderen.

“Ze helpen mijn kinderen heel goed, zodat ze alles begrijpen.”

“De relatie is wel goed, mijn dochter heeft de vraag gekregen of ze een klas wil overslaan omdat ze merken dat ze goed Nederlands kan spreken en dat ze snel vooruitgaat. Dan moet ze de b- klas niet doen, maar gaat ze direct naar de a- klas in het middelbaar. Op zich komt ze altijd wel terecht waar ze terecht moet komen. Maar als mama wens je altijd het beste voor jouw kind. Dus als ze de a-klas kan doen, zou dat goed zijn, dan heeft ze een beter toekomst dan wij.”

“Ze werken goed mee met mij, en helpen me wel als ik vragen heb. Mijn kinderen zijn naar drie scholen geweest en waar we ze nu hebben ingeschreven voelt goed aan. Als ik iets niet begrijp dan vertalen ze het in het Engels omdat dat makkelijker is voor mij.”

Relatie onder druk door miscommunicatie

De getuigenissen maken duidelijk dat veel ouders zich zorgen maken over hun kinderen en sterk betrokken willen zijn bij het schoolgebeuren, maar dat communicatie, gebrek aan taalkennis en onzekerheid, ondersteuning vaak in de weg staan. Hun verhalen tonen een diep verlangen om te begrijpen wat er op school gebeurt, om vragen te kunnen stellen en aanwezig te zijn in het leertraject van hun kinderen. Toch overheerst bij velen een gevoel van onmacht: ze willen wel, maar durven of kunnen niet altijd.

“Mijn hart als mama is niet altijd gerust, ik wil graag weten wat mijn kind doet op school maar ik ben soms bang. Ook voor ouderavonden, dit is niet makkelijk, wie gaat dan alles vertalen? Of mij helpen als ik het niet begrijp. “

Een terugkerend element in bijna alle uitspraken is de taalbarrière. Ouders vinden het moeilijk om gesprekken met leerkrachten te voeren, ouderavonden te volgen of schoolmails te begrijpen. Sommigen vertellen dat ze zich bang of ongemakkelijk voelen om vragen te stellen, of dat ze wegblijven van schoolactiviteiten omdat ze vrezen niet begrepen te worden. Enkele ouders geven aan dat ze zich alleen of uitgesloten voelen tijdens bijeenkomsten, waar de snelheid van het taalgebruik hen buitensluit. Zelfs praktische interacties – een gesprek aan de schoolpoort, een korte vraag over de dag – kunnen beladen aanvoelen wanneer men de taal niet beheerst.

“De taalbarrière is moeilijk, als ik mijn dochter ga halen op school kan ik niemand aanspreken. Ik zou graag willen weten hoe het is geweest, wat ze heeft gedaan of wat er vandaag besproken is geweest op school. Maar ik heb het gevoel dat ik niet echt welkom ben, met mijn Frans. Het maakt het voor mij extra moeilijk om wat langer te blijven op de speelplaats als ik mijn dochter heb opgehaald of mee te doen aan activiteiten vanuit de school. De taalbarrière is groot! Een goede relatie met school heb ik daarom ook niet. Maar ik doe mijn best. “

“Soms goed, soms niet goed. De school stuurt veel mails met moeilijke woorden, en dan is het niet gemakkelijk om het te verstaan. Ik ga soms naar activiteiten op school met ouders en leerkrachten. Maar dan voel ik me alleen. Ik wil wel zien wat mijn kinderen doen en leren op school maar dat is moeilijk, hoe moet ik verstaan wat er gezegd wordt zeker als het snel gaat? “

Tegelijk blijkt uit de verhalen een grote wil tot participatie en zelfredzaamheid. Ouders zoeken vertaling via kennissen of digitale hulpmiddelen. Hun inspanningen tonen een diep gevoel van verantwoordelijkheid en betrokkenheid, ondanks de structurele barrières die ze ervaren.

“Voor het oudercontact zoek ik mensen om me te helpen. Of google translate. Ze vergeten dat een taal leren moeilijk is, ik ben aangekomen in België en ik moest mijn weg zoeken.”

Sommige getuigenissen benadrukken ook de complexiteit van meertaligheid en migratie. Ouders met een diploma uit hun land van herkomst voelen zich soms miskend of niet erkend in hun competenties, terwijl anderen aangeven dat niet alle ouders dezelfde kansen of taalbasis hebben. Eén ouder verwoordt scherp dat een eenzijdige benadering van taalontwikkeling voorbijgaat aan de realiteit van meertalige gezinnen: net de talen die kinderen van thuis uit meekrijgen, kunnen een belangrijke hefboom vormen voor het verwerven van nieuwe talen.

“Ik zou graag willen dat scholen begrijpen dat ouders moeite doen. Ik heb gestudeerd in mijn land van herkomst, dus ik weet hoe een schoolsysteem werkt, maar veel mensen zoals mijn vrienden of kennissen hebben geen enkel idee hoe een school in elkaar zit of zijn analfabeet, spreken geen andere talen, zijn nooit naar school gegaan, dan is dat moeilijk om met leerkrachten te

communiceren. Het afschaffen van de thuistaal zal niemand helpen, thuistaal helpt juist om kinderen makkelijker een andere taal aan te leren. “

Wat opvalt, is dat angst een terugkerend gevoel is. **Ouders beschrijven dat ze bang zijn om fouten te maken, niet begrepen te worden, of zelfs verkeerd beoordeeld te worden.** Dit maakt dat de relatie met de school vaak kwetsbaar en ongelijk aanvoelt: de school heeft de kennis en het taalvoordeel, terwijl ouders zoeken naar manieren om gehoord te worden. Deze getuigenissen tonen aan dat ouderbetrokkenheid niet enkel een kwestie is van “wil” of “inzet”, maar vooral van toegankelijkheid, empathie en structurele ondersteuning. Wanneer scholen investeren in meertalige communicatie en relationele nabijheid, kunnen meer ouders zich veilig genoeg voelen om de noodzakelijke stappen te zetten.

Uitgelicht: project Gezinsleren, sterk naar school

Gezinsleren, sterk naar school' is een project van Ligo¹⁵ – de 13 Centra voor Basiseducatie. Het initiatief richt zich op actieve ouderbetrokkenheid door ouders rechtstreeks te betrekken bij wat hun kinderen op school leren. Het project richt zich op ouders van kinderen in de derde kleuterklas, het eerste en het tweede leerjaar. Een aantal ouders haalden dit project expliciet aan:

“Het gaat goed, het project om ouders te begeleiden is nuttig “

“Het 10 weken systeem om de school te leren kennen en onze noden door te geven door Ligo is een goed idee. “

Het doel is om ouders meer inzicht te geven in de leerstof en vaardigheden van hun kind en om de samenwerking tussen school en gezin te versterken. Ouders volgen eerst aparte sessies waarin ze informatie krijgen over de leerinhouden van hun kind. Vervolgens ontwikkelen ze samen met de begeleiders een klasactiviteit, die ze nadien zelf mee begeleiden in de klas.

“Goed, ik vind het 10 weken systeem nuttig. Ik heb veel bijgeleerd met de brugfiguur (buiten school) die langskwam op school. We konden hier tijdens dat onze kinderen op school waren, leren wat de kinderen doen, Nederlands leren spreken met mama's die ook moeilijkheden hebben en vragen stellen over wat hun kinderen op school doen. “

Na afloop vindt een terugkoppelmoment plaats, waarin de ouders samen reflecteren over de activiteit en bespreken wat ze geleerd hebben. Op die manier draagt het project bij aan een sterkere band tussen ouders en school, en stimuleert ouderbetrokkenheid.

“Het gaat goed, de 10 weken sessies hebben enorm veel geholpen om de school wat beter te leren kennen maar ook wat ik kan doen als ouder om mijn kind zo goed mogelijk te begeleiden. Het is een fijne manier om aan te kaarten wat wij moeilijk vinden als ouder die meertalig is of die niet zolang in België is.”

Scholen die meer inzicht willen hebben in dit project kunnen hiervoor contact opnemen met Ligo. Zij kunnen het project laten doorgaan gedurende 5 of 10 weken, telkens 3 uur per week.

---

¹⁵ Gezinsleren, sterk naar school' is een project van Ligo: <https://www.ligo.be/cursussen/gezinsleren-sterk-naar-school/>

3 Ondersteuning en ouders

Van ouderbetrokkenheid naar schoolsamenwerking

Uit de getuigenissen blijkt dat veel ouders een actieve rol opnemen in de schoolloopbaan van hun kinderen, ook wanneer dat niet altijd eenvoudig is. Ouders tonen daarbij een opvallende creativiteit. Ze gebruiken de talen die ze beheersen, doen hun best om instructies te begrijpen en volgen de vooruitgang van hun kinderen zo goed mogelijk op. Sommigen helpen rechtstreeks bij het huiswerk of controleren de taken achteraf, anderen proberen opdrachten uit te leggen in het Frans wanneer Nederlands te moeilijk is.

“Afhankelijk van hoe goed ze Frans begrijpen doe ik het in het Frans!”

“Hem vragen taken te doen.”

“Ze doet het zelf en ik kijk na.”

“Door op het internet op te zoeken wat ik niet begrijp.”

“Digitaal opzoeken als we het niet verstaan.”

“Ik leer Nederlands door naar het Center café te gaan, een plaats waar we samen met nieuwkomers Nederlands leren spreken. Ik ga binnenkort vrijwilligerswerk beginnen te doen. Dat helpt en de juf helpt veel.”

De rol van vaders komt in meerdere getuigenissen duidelijk naar voren. Verschillende vaders helpen actief met het huiswerk of vertalen waar nodig. Eén moeder vertelt hoe de vader speciaal uit Nederland komt om samen met haar naar ouderavonden te gaan, wat het belang van gedeeld ouderschap illustreert. Zulke voorbeelden tonen dat ouderbetrokkenheid zich niet beperkt tot de fysieke aanwezigheid op school, maar ook vorm krijgt via gezamenlijke verantwoordelijkheid.

“Vader spreekt Nederlands, helpt met huiswerk, maar woont wel in Nederland. Bij ouderavonden komt hij speciaal naar hier om met mij naar de ouderavonden te gaan meestal samen met mijn dochter. Ik heb een beperkt netwerk in Tienen.”

“Mijn man helpt.”

“Ik begrijp het en doe mijn best om te helpen waar ik kan.”

Deze verhalen tonen hoe gezinnen, elk op hun eigen manier, bijdragen aan het leren van hun kinderen. We weten uit onderzoek¹⁶ dat wanneer ouders hun kinderen helpen met huiswerk, dit zowel positieve als negatieve effecten kan hebben. Negatieve effecten ontstaan vaak wanneer ouderbetrokkenheidsbeleid onbedoeld leidt tot extra prestatiedruk bij leerlingen. Ouders houden niet altijd rekening met het leerproces van hun kind, zeker wanneer ze zelf beperkte leercompetenties hebben. Bij huiswerk voor rekenen blijkt intensieve ondersteuning van ouders vaak een negatief effect hebben. Een mogelijke oorzaak is dat kinderen verward raken door verschillen in instructiemethoden tussen ouders en leerkrachten. Voor taalontwikkeling geldt het omgekeerde: hier is een duidelijk positief verband tussen ouderbetrokkenheid en de

---

¹⁶ Menheere, A., & Hooge, E. (2010). *Ouderbetrokkenheid in het onderwijs: een literatuurstudie naar de betekenis van ouderbetrokkenheid voor de schoolse ontwikkeling van kinderen*. (Kenniscentrumreeks; No. 5). Hogeschool van Amsterdam, Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding: https://www.tolkinfo.nl/pdf/Ouderbetrokkenheid_in_het_onderwijs.pdf

taalprestaties van kinderen. Een goede interactie tussen ouders en kinderen stimuleert zowel de mondelinge taalvaardigheid als de leesvaardigheid.

Uit de antwoorden van de ouders blijkt dat niet enkel de ouders zelf, maar vaak ook het hele gezin betrokken is bij het leerproces van het kind. Dit wijst erop dat de betrokkenheid bij het leren en de schoolloopbaan van kinderen een collectieve inspanning binnen het gezin is. Daarom is het aangewezen om niet enkel te spreken over ouderbetrokkenheid, maar eerder over gezinsbetrokkenheid, waarbij het volledige gezin een rol speelt in het ondersteunen en stimuleren van de schoolloopbaan van het kind.

“Oudere broers en zussen helpen.”

“Broer of zus helpt.”

“Andere kinderen helpen ook mee. Ze helpen elkaar en anders vraag ik hulp aan andere ouders waarmee we samenwerken in het project. “

Daarom volstaat het niet om uitsluitend te spreken over ouderbetrokkenheid. **Een gelijkwaardige samenwerking en een open houding tussen school en ouders, met aandacht voor het bredere gezin, versterken het welbevinden, het zelfvertrouwen en de eigenwaarde van het kind. Om die reden spreken we liever van gezin-schoolsamenwerking.**

Tegelijk kan en mag de school geen verantwoordelijkheden leggen bij minderjarige broers en zussen zoals vertalen voor de ouders tijdens oudercontacten. Zij dragen geen formele rol binnen het schoolgebeuren. Dat neemt echter niet weg dat zij vaak een zichtbare, zij het informele, plaats innemen binnen de gezin-schoolcontext en daar onlosmakelijk mee verweven zijn.

Huiswerkklassen en begeleiders als schakel tussen gezin en school

De ouders geven ook aan hoe belangrijk huiswerkklassen en begeleidingsinitiatieven zijn voor hun gezinnen. Ouders zien in deze initiatieven een directe hulp bij het schoolwerk én een manier om hun kinderen sneller Nederlands te leren. Eén moeder vertelt hoe haar dochter dankzij de huiswerkklas niet alleen de leerstof sneller begreep, maar ook vlotter integreerde door het contact met andere kinderen. De huiswerkklas blijkt zo meer dan enkel een leermoment: het is een plaats van taalverwerving.

“Mijn dochter heeft snel de taal leren spreken, omdat ze heel goed is met talen. Ik heb haar direct ingeschreven bij de huiswerkklas waardoor ze snel mee was met veel leerstof. Ook helpt het praten en spelen met andere kinderen. “

Naast huiswerkbegeleiding doen ouders ook beroep op een breed netwerk van ondersteuners. Sociaal werkers, CLB-medewerkers, buddy's, brugfiguren, medewerkers van Fedasil of het sociaal huis vormen samen een veilig vangnet. Ze helpen bij praktische vragen, vertaling, of bij het begrijpen van schoolcommunicatie. Voor sommige ouders zijn deze begeleiders letterlijk de sleutel om de school en haar regels te kunnen begrijpen.

“Door de brugfiguur die nu hier op school is.”

“Sociaal werkers helpen en CLB helpt.”

“Ik gebruik Google Translate. Het centrum helpt met huiswerkklas en onderwijsbegeleiders.”

Ook informele hulp speelt een rol. Ouders noemen buurvrouwen, vrienden of vrijwilligers die helpen vertalen of uitleggen wat een brief van school betekent. In buurthuizen of bibliotheken vinden ze een laagdrempelige plek waar ze niet alleen hulp, maar ook gezelschap en begrip ervaren. Daar kunnen ze praten met andere ouders en grootouders, en leren bij wie ze terecht kunnen met vragen.

“Gaan naar de bibliotheek helpt om met andere ouders, grootouders en de begeleiders te praten, ze laten ons ook zien bij wie we naartoe kunnen als we vragen hebben.”

“Ik heb een buurvrouw die mij helpt en ook Google Translate.”

De rol van brugfiguren en begeleiders is daarin essentieel: zij bouwen bruggen van vertrouwen tussen gezinnen en scholen, helpen misverstanden voorkomen en zorgen ervoor dat informatie niet verloren gaat in vertaling.

Ik versta een beetje Nederlands dus ik doe mijn best en anders helpt de sociaal werker.”

“Ik vraag hulp aan buddy of het sociaal huis.”

Interne en externe ondersteuning

Wanneer we ouders vroegen “Wat hebt u nodig voor een nog betere ondersteuning van uw kind?” kregen we zeer uiteenlopende antwoorden. Toch tekende zich één duidelijke trend af: **de meeste ouders geven aan nood te hebben aan externe ondersteuning**. Zij verwijzen daarbij naar profielen zoals een brugfiguur, vrijwilliger, intercultureel bemiddelaar of buddy. Tegelijk blijkt dat ouders zich niet altijd bewust zijn van de verschillende rollen en functies van deze ondersteuningsfiguren.

Een brugfiguur is een professioneel opgeleide medewerker die structureel is ingebed in scholen, OCMW's, welzijnsorganisaties of lokale besturen. De kern van de functie is het bouwen van een vertrouwensrelatie tussen school, ouders en kinderen. Brugfiguren ondersteunen bij communicatie, administratie en schoolse vragen, en werken actief aan het verlagen van drempels die verband houden met armoede, meertaligheid of andere vormen van kwetsbaarheid. Daarnaast detecteren zij problemen in een vroeg stadium en verwijzen ze gericht door.

Uit de antwoorden blijkt dat ouders die aangeven nood te hebben aan een brugfiguur dit vooral situeren binnen de schoolcontext. Zij zoeken iemand die hen kan helpen de school beter te begrijpen, de juiste informatie tijdig te krijgen en sneller ondersteuning te vinden wanneer er zorgen zijn rond het leren of welzijn van hun kind.

“Ik heb nood aan brugfiguren of sociaal werkers die meekomen naar ouderavonden, of contactmomenten met de school.”

“Iemand die mij helpt. Ik durf niet altijd te vragen aan leerkrachten als ik een brief niet begrijp van school of mails. Ik heb liever face tot face gesprekken met leerkrachten voor mijn kinderen.”

“Een brugfiguur die op school ons uitlegt wat er allemaal gedaan moet worden.”

“Wat Ligo doet vind ik super, dat er iemand op school komt om ouders te begeleiden.”

“Een brugfiguur helpt op de schoolbanken, iemand extern die de tijd neemt om aan ouders uit te leggen wat er allemaal op school gedaan wordt.”

Een intercultureel bemiddelaar is iemand die actief taal- en cultuurverschillen overbrugt om de communicatie en het wederzijds begrip tussen ouders en school te versterken. De focus van deze rol ligt op duidelijke communicatie, uitleg over culturele contexten en het voorkomen of oplossen van misverstanden. In de praktijk betekent dit dat een bemiddelaar bijvoorbeeld vertaalt tijdens gesprekken tussen ouders en school; uitleg geeft over schoolse gebruiken, zoals wat een oudercontact precies inhoudt; culturele verwachtingen verduidelijkt, zowel richting ouders als richting schoolteams; en zo de toegang tot de school voor ouders vergemakkelijkt. Het uiteindelijke doel is om ervoor te zorgen dat school en gezin elkaar beter begrijpen en dat ouders zich volwaardig kunnen informeren en engageren binnen het schoolgebeuren. Een ouder verwoorde het als volgt:

“Op school heb ik iemand nodig zoals een interculturele bemiddelaar die vertaalt bv. schooltaken, oudercontacten...”

Een buddy daarentegen is een vrijwilliger of half-vrijwilliger die één ouder, gezin of kind persoonlijk begeleidt. Het gaat om een 1-op-1 relatie die meer sociaal dan professioneel is. De focus ligt op het opbouwen van een vertrouwensband en het bieden van praktische ondersteuning, zoals: samen naar een ouderavond gaan, helpen bij het begrijpen of invullen van documenten, of samen

de taal oefenen. Een buddy fungeert dus vooral als een nabije, laagdrempelige partner die ouders ondersteunt in hun dagelijkse omgang met de school en bredere samenleving zoals ook blijkt uit de antwoorden van de ouders:

“Een babbelbuddy zou handig zijn. Iemand die met mij meekomt naar ouderavonden, of activiteiten op school.”

Een vrijwilliger is iemand die zich onbetaald inzet voor losse of terugkerende taken binnen de school of in de buurt, zonder formele professionele opdracht. De nadruk ligt op praktische ondersteuning van ouders en kinderen. Vrijwilligers helpen bijvoorbeeld in de huiswerkklas; tijdens activiteiten of op de speelplaats en bij oudercontacten of andere schoolmomenten. Daarnaast bieden ze ondersteuning wanneer dat nodig is, zowel aan ouders als aan kinderen. Hun rol is vooral laagdrempelig, aanvullend en ondersteunend.

“Vrijwilligers op school om te helpen met de kinderen. Maar ook bv. met oudercontact en ouderavonden.”

“Vrijwilligers op school die ons helpen om het schoolsysteem te leren kennen.”

“Ik heb me ingeschreven in de bibliotheek. Ik zoek iemand om me te helpen zodat ik mijn kinderen ook kan helpen.”

Daarnaast geven ouders aan nood te hebben aan ambassadeurs. Hoewel deze rol vaak niet formeel bestaat binnen de school, functioneren sommige ouders in de praktijk als rolmodel. Een ‘ambassadeur’ is een ouder die goed Nederlands spreekt en actief de verbinding zoekt met andere ouders van dezelfde taalachtergrond die de weg in het onderwijs nog minder goed kennen. Deze ouders spelen een brugfunctie: ze ondersteunen, leggen uit, stellen gerust en maken de, schoolomgeving toegankelijker voor wie drempels ervaart.

“Ik zou het tof vinden als ouders op de scholen meer contact hebben met elkaar (ouders met een migratieachtergrond).”

“Representatie in het onderwijs, mensen zoals ons die ons helpen.”

Ook verlangen veel ouders naar scholen en onderwijsprofessionals die hen begrijpen. Een onderwijsprofessional is iemand die zich professioneel bezighoudt met het overdragen van kennis en vaardigheden binnen een onderwijscontext. Het gaat dus niet alleen om leraren, maar ook om leidinggevendenden, directeurs, bestuurders, zorgcoördinatoren, schoolpsychologen en pedagogische begeleiders. Onderwijsprofessionals ondersteunen leerlingen in hun onderwijsloopbaan.

“Directie, juf en meester die begrijpt dat het niet makkelijk is voor mama's en papa's om een nieuwe taal te leren, dat we ons best doen. Als zij ook hun best willen doen aan de schoolpoorten. De school moet geduld hebben met mensen die de taal niet altijd verstaan, meer hulp voor ouders die niet alles begrijpen.”

“Leerkrachten die open staan voor feedback, tijd maken voor de ouders die anderstalig zijn.”

“Leerkrachten die openstaan om met ouders te praten. Of iemand die langskomt om met de ouders te taal te leren bv. bij Fedasil maar ze doen echt al veel.”

“Iemand die ons vertegenwoordigd op scholen, waar we naartoe kunnen als we met vragen zitten. Iemand op school waarmee ik kan spreken.”

Uitgelicht: ondersteuningsprofielen op school

Onderstaande tabel geeft een overzicht van een aantal externe ondersteuningsprofielen die binnen een schoolcontext aanwezig kunnen zijn. Deze opsomming is niet exhaustief: ook andere profielen, zoals zorgleerkrachten, kunnen hier in principe aan worden toegevoegd. Veel van deze functies worden gefinancierd vanuit andere beleidsdomeinen, zoals cultuur en welzijn. Dit wordt vaak aangeduid als flankerend onderwijsbeleid, waarbij maatregelen uit andere beleidsdomeinen bijdragen aan het versterken van het onderwijsbeleid. Wanneer dit toepassen op schoolniveau, impliceert dit dat scholen op middellange termijn moeten nadenken over een samenhangend en geïntegreerd beleidskader voor de inzet en afstemming van deze ondersteuningsprofielen.

Functie	Professioneel?	Focus	Relatie	Typische taken
Brugfiguur	Ja	Vertrouwen, armoede, meertaligheid, welzijn	Structureel, school-gezin	Begeleiding, doorverwijzing, ouderondersteuning, samenwerking
Bemiddelaar	Ja (meestal)	Taal & cultuur	Context-gebonden	Vertalen en verklaren
Buddy	Nee (vrijwillig/half-vrijwillig)	1-op-1 steun	Persoonlijk	Meegaan naar ouderavond, taal oefenen, uitleg geven
Vrijwilliger	Nee	Praktische hulp	Flexibel	Huiswerkklas, ondersteuning bij activiteiten, eenvoudige uitleg
Ambassadeur	Nee	Algemene hulp	Persoonlijk	Samenwerking Vertalen en verklaren
Onderwijsprofessional	Ja	Kennis en vaardigheden bijbrengen	Persoonlijk en flexibel	Samenwerking

Figuur 9 Schema profielen externe ondersteuning

4 Het Nederlands en ouderbetrokkenheid

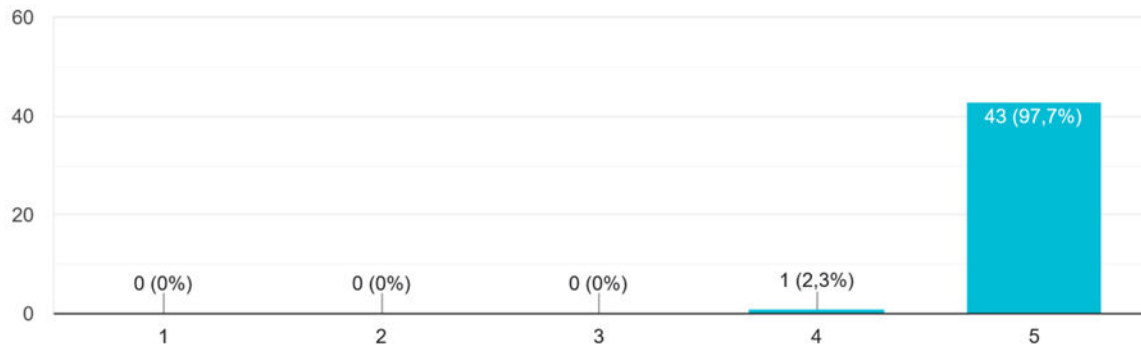

De plaats van het Nederlands bij anderstalige ouders

We hebben de ouders bevestigd over hoe belangrijk zij het vinden dat hun kinderen Nederlands kennen. De resultaten zijn bijzonder duidelijk: 43 van de 44 ouders gaven de hoogste mogelijke score. Dit toont aan **dat alle anderstalige ouders – vaak ook nieuwkomers, wanneer we hun taalachtergrond mee in rekening nemen – zonder uitzondering het aanleren van het Nederlands als uiterst belangrijk beschouwen.**

Hoe belangrijk vindt u het dat uw kind Nederlands kent?

44 antwoorden

Figuur 10 Hoe belangrijk vinden ouders dat hun kinderen Nederlands kennen?

Deze bevinding benadrukt dat de motivatie om het Nederlands te stimuleren zeer groot is bij deze oudergroep, en dat taalverwerving niet als drempel maar als essentieel onderdeel van de schoolloopbaan van de kinderen wordt gezien. Deze resultaten zijn niet verrassend. Uit het jaarverslag van het Agentschap Integratie en Inburgering blijkt dat in 2023 maar liefst 77.951 anderstaligen gestart zijn met een cursus Nederlands als tweede taal (NT2) – het hoogste aantal ooit. Van deze groep volgden ongeveer 12.100 nieuwkomers NT2 in het kader van hun verplicht inburgeringstraject, terwijl de grote meerderheid vrijwillig instroomde. De motivatie van cursisten is breed en maatschappelijk relevant: beter kunnen communiceren met collega's en burens, het schoolwerk van hun kinderen kunnen opvolgen, of eenvoudigweg volwaardig kunnen deelnemen aan het sociale en professionele leven¹⁷. De motivatie van deze ouders is dus oprecht en gericht op de toekomst van hun kinderen. Verplichte taaleisen in verschillende domeinen kunnen echter een averechts effect hebben. In plaats van te empoweren, kan het ouders demotiveren of uitsluiten, vooral wanneer factoren zoals een veeleisende baan, zorgtaken of andere beperkingen leren in de weg staan.

In het kader van dit onderzoek vroegen we ouders om toe te lichten waarom zij het al dan niet belangrijk vinden dat hun kinderen het Nederlands goed beheersen. Uit de antwoorden blijkt dat een grote groep ouders het Nederlands beschouwt als essentieel voor het dagelijkse leven. De beheersing van het Nederlands wordt door hen gezien als een noodzakelijke voorwaarde om zelfstandig te functioneren in de samenleving.

¹⁷ Recordaantal anderstaligen wil Nederlands leren, meeste mensen melden zich vrijwillig aan (31/03/2024): <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/03/29/record-aantal-anderstaligen-volgen-lessen-nederlands/>

“Belangrijk zodat ze zich goed voelen in de maatschappij.”

“Heel belangrijk, niet alleen voor de studies maar ook in het algemeen, elke dag om naar de dokter te gaan, ziekenhuis afspraken maken, facturatie, documenten... als je in een land woont is het belangrijk om de taal te kennen zodat je mee bent met alles en niet achterblijft.”

“Als ouder wil je het beste voor jouw kinderen. Ik zou niet willen dat mijn kind zich buitengesloten voelt op school met zijn andere klasgenoten. Ik vind het daarom belangrijk voor werk, de samenleving... ook belangrijk voor sociaal contacten.”

Een andere grote groep ouders verwijst naar meer abstracte motieven, zoals ‘de toekomst’ en ‘later’. **Dit toekomstgerichte denken wijst erop dat deze ouders hun kinderen expliciet positioneren binnen de Vlaamse samenleving en het belang van het Nederlands zien als een investering in hun latere maatschappelijke kansen.**

“Ik heb gezien hoeveel deuren het heeft geopend voor mijn oudste kinderen. We hebben ook vanaf het begin van hun schooltijd besloten om de kinderen in een Nederlandse school te zetten omdat we wisten dat het hun later ging helpen.”

“Voor hun toekomst hier in België.”

“Gaat hun helpen voor later.”

“Goed dat ze de taal kennen, voor later hun kansen is dat super!”

Daarnaast geeft een groep ouders aan dat een goede kennis van het Nederlands cruciaal is voor de kansen van hun kinderen op de arbeidsmarkt. Sommige ouders verwijzen hierbij expliciet naar hun eigen ervaringen, waarbij een beperkte kennis van het Nederlands voor hen een drempel vormde in hun loopbaan. Deze persoonlijke ervaringen versterken hun overtuiging dat taalvaardigheid een sleutelrol speelt in sociale en professionele vooruitgang.

“Voor werk, verder studeren.”

“Zo heeft mijn kind meer kans op jobs/mogelijkheden. “

“Heel belangrijk, het is goed voor hun, om werk te vinden.”

“Belangrijk voor later als ze werk gaan zoeken, mijn droom is dat mijn kinderen niet dezelfde moeilijkheden gaan moeten meemaken dat ik heb meegemaakt.”

Tegelijk benadrukken ouders sterk dat meertaligheid een belangrijke troef vormt voor zowel intrinsieke als praktische ontwikkeling van hun kinderen. Meertaligheid wordt enerzijds gezien als een verrijking op zich — vaak verwoord in termen als “hoe meer talen, hoe beter” — en anderzijds als een middel om sociale relaties te versterken. Ouders geven aan dat meertaligheid kan bijdragen aan betere communicatie, wederzijds begrip en sociale cohesie, zowel binnen de familie als in de bredere samenleving.

“Belangrijk voor de toekomst, wat wij niet hebben gekregen als ouders willen we graag meegeven aan onze kinderen. Veel talen spreken is goed.”

“We hebben de taal nodig hier in België zeker voor te gaan werken, dus voor later is het heel belangrijk, het opent deuren. Maar ik vind wel dat het verbieden van het spreken van de moedertaal niet zou mogen. Ik vind het juist fijn dat mijn kinderen verschillende talen moeten leren spreken. Ze leren nu op school zelfs Frans spreken.”

“Ik zie hoe mijn vrienden en familieleden hun oudere kinderen makkelijk of ja gemakkelijker aan werk geraken omdat ze twee, drie of viertalig zijn. Dus ik vind dit heel belangrijk voor mijn kinderen, voor later is dit een verrijking. “

“Heel belangrijk! Voor hun job en voor later in de samenleving. Ik vind het als papa ook fijn om te horen dat ze verschillende talen spreken. Voor mij is het een rijkdom.”

“Voor ons als ouders is het enkel positief als de kinderen meerdere talen kunnen. Vooral voor de toekomst maar ook om met al hun familieleden te kunnen communiceren. “

“Het is heel belangrijk voor mij. Zodat zij verder kan groeien, het feit dat ze Frans, Lingala en Nederlands kan spreken is voor mij een meerwaarde. Voor haar toekomst, studies, werk, netwerk opbouwen... dit is wat ik mis een netwerk waar ik de taal kan leren spreken buiten mijn werkuren. Naar lessen gaan is nu niet mogelijk met het werk en het feit dat mijn dochter nog jong is. Ik kan haar niet alleen laten.”

“Hoe meer talen hoe beter.”

Nederlandstalige interactie tussen de ouder(s) en de kinderen

In ons onderzoek hebben we ouders ook bevroegd naar de manier waarop zij hun kinderen ondersteunen bij het leren en spreken van het Nederlands. Een grote groep ouders geeft aan zelf het initiatief te nemen en benadrukt de inspanningen die zij persoonlijk leveren om hun eigen kennis van het Nederlands te verbeteren. **Zij zien hun eigen taalverwerving niet alleen als een individuele verantwoordelijkheid, maar ook als een manier om hun kinderen beter te begeleiden en te ondersteunen in hun schoolloopbaan.**

“Door zelf mee te proberen praten.”

“Door Nederlands te spreken.”

“Door naar de lessen te gaan, activiteiten te volgen, dan leer ik zelf beter Nederlands.”

“Ik probeer zelf wat woordjes te spreken en help daardoor.”

“Door te gaan naar de lessen.”

Veel ouders wijzen daarnaast expliciet naar de school als een cruciale actor in het aanleren van het Nederlands. **Zij rekenen op de schoolcontext om hun kinderen taalvaardiger te maken, onder meer door deelname aan buitenschoolse activiteiten die door of op school worden georganiseerd.** Deze activiteiten worden door ouders gezien als laagdrempelige en informele leerkanalen waarin kinderen het Nederlands op een natuurlijke manier kunnen oefenen en versterken.

“Ik doe mijn best om vragen te stellen aan de juffen aan de schoolpoort en ze laten mee participeren aan activiteiten, verjaardagen... dit zorgt ervoor dat mijn kinderen de taal leren spreken buiten de school.”

“Door mijn kinderen naar een Nederlandstalige school te brengen.”

“Door naar school te brengen, activiteiten te volgen buiten school.”

“Ik schrijf ze in op activiteiten school, maar door school kunnen ze al Nederlands spreken.”

“Door ze te laten meedoen aan activiteiten op school leren ze al veel.”

“We hadden veel familie die Nederlands kon spreken dicht bij ons thuis en een paar ouders op school die elkaar hielpen, ook mensen in onze kerk die Nederlands spraken en die de kinderen na school hielpen met de schooltaken.”

“Ik help waar ik kan door vragen te stellen aan de juf of begeleiders, met haar mee te gaan naar activiteiten van de school.”

Daarnaast spelen digitale instrumenten een belangrijke rol. Ouders zetten deze hulpmiddelen actief in om hun kinderen te begeleiden bij het maken van huiswerk, om boodschappen en communicatie van leerkrachten beter te begrijpen, en om de interactie met de school te ondersteunen. **Digitale tools fungeren daarbij als een brug die taal- en communicatiebarrières gedeeltelijk kan overbruggen en de betrokkenheid van ouders vergroot.**

“Mijn man helpt waar hij kan, anders digitaal.”

“Door Nederlandse TV te laten kijken.”

“Ik koop hem boeken zodat hij daar kan lezen, en zo beginnen hij te leren. Hij is 11 jaar en heeft heel zijn leven lang in een Engelse school gezeten. Dit is wat we proberen te doen: TV en YouTube kijken in het Nederlands.”

“Kijken naar de Nederlandse programma’s op televisie.”

“Vertalen met Google Translate.”

“Door Google Translate te gebruiken.”

“Ze leren het op school en thuis wordt het gestimuleerd o.a. door TV.”

Taalondersteuning voor de kinderen

In het vorige hoofdstuk werd al duidelijk hoe belangrijk externe begeleiders zijn voor ouders die hun betrokkenheid verder willen versterken. Ook wanneer het gaat om de ondersteuning van hun kinderen om het Nederlands te verwerven, blijkt deze nood zeer uitgesproken. We vroegen ouders expliciet wat zij nodig hebben om hun kinderen nog beter te helpen Nederlands te leren spreken. De antwoorden sluiten nauw aan bij de bevindingen over algemene ouderbetrokkenheid: vooral de vraag naar externe begeleiding komt sterk naar voren. **Ouders geven aan dat bijkomende ondersteuning door professionele of semiprofessionele actoren voor hen een cruciale hefboom vormt om hun rol in de taalontwikkeling van hun kinderen verder op te nemen.**

“Het zou fijn zijn als er iemand op school aanwezig kon zijn om ons te begeleiden met de taal.”

“Taalbuddy, die mij kan helpen.”

“Brugfiguren op school kunnen helpen. Zoals we nu meedoen aan het project, het vergemakkelijkt het contact met de school.”

“Zelf de taal beter leren spreken, of iemand hebben die me zou kunnen begeleiden om met leerkrachten te spreken en mijn kind te helpen met huiswerk.”

“Een persoon die met mij komt naar oudercontacten, soms is het spannend om met de school te praten.”

“Een babbelbuddy.”

Daarnaast benadrukken ouders het belang van geduld, respect en empathie bij individuele leerkrachten. Zij geven aan dat **een open en ondersteunende houding van leerkrachten essentieel is voor een goede samenwerking**. Sommige ouders ervaren leerkrachten echter als afstandelijk of weinig toegankelijk, wat volgens hen een negatieve impact kan hebben op de ondersteuning en de taalverwerving van het Nederlands door hun kinderen. Een relationele en begripvolle aanpak blijkt dan ook een cruciale randvoorwaarde voor succesvolle taalontwikkeling.

“Mensen en leerkrachten die geduld hebben. Ik ga naar plaatsen waar we Nederlands leren, waar we met andere mama's de taal oefenen met elkaar... soms heb ik het gevoel dat de directies of scholen niet zoveel geduld hebben met anderstalige ouders maar ook met kinderen die een andere taal spreken.”

“Leerkrachten die open zijn, scholen die wijzen waar ouders naartoe kunnen gaan om Nederlands te leren op laagdrempelig manier of activiteiten organiseren om de taal samen te leren met andere ouders. Dan leer je ouders kennen die Nederlands spreken en ouders die geen Nederlands spreken.”

“Leerkrachten die wat meer moeite doen om ouders te helpen.”

“Ik zou het fijn vinden als ze op scholen een extra uurtje of iets zouden hebben waar ze ouders die de taal moeilijk kunnen spreken de tijd geven door bv. een moment te organiseren om uit te leggen wat er allemaal gebeurt op school of de dingen die er nog gedaan moeten worden. Kan gaan over activiteiten op school, of projecten, dan kunnen wij ook komen helpen want de stap maken naar school als ouder als je de taal niet verstaat is moeilijk.”

“Leerkrachten die een beetje de ouders begrijpen dat het soms moeilijk is.”

“Scholen die open staan voor ouders die niet zo goed of geen Nederlands begrijpen.”

“Voor mij begint het met begrip, niet elke ouder heeft tijd om naar Nederlandse lessen te gaan of Nederlands te leren. Wij doen ons best om te spreken met leerkrachten aan de schoolpoort.”

Ouders geven aan dat een betere en duidelijkere communicatie met de school noodzakelijk is om de schoolloopbaan en de taalontwikkeling van hun kinderen adequaat te kunnen opvolgen. **Daarnaast vragen zij expliciet om toegang tot digitale tools en platforms die hen ondersteunen bij het versterken van hun eigen taalvaardigheid**, zodat zij hun kinderen beter kunnen begeleiden en ondersteunen.

“Het zou makkelijk zijn als de brieven van school gemakkelijk geschreven werden. Niet iedereen kan altijd online de tools van school gebruiken om informatie te krijgen. Ik zou zeggen makkelijke communicatiekanalen.”

“Tools die ervoor zorgen dat de communicatie tussen ouders en leerkrachten makkelijker gaat. Makkelijke mails schrijven of direct aan de schoolpoort met ouders proberen te communiceren.”

“De digitale tools zoals een platform waar ouders met elkaar kunnen spreken. Ook op school zou kunnen helpen.”

Verschillende ouders schuiven ook het belang van het uitbouwen van een eigen sociaal netwerk naar voor. Door contacten met andere ouders, burens of kennissen krijgen zowel zijzelf als hun kinderen meer kansen om het Nederlands in informele contexten te oefenen. Dit sociale netwerk kan als een aanvullende leeromgeving waarin taalverwerving op een laagdrempelige plaatsvindt, fungeren.

“Een sociaal leven leiden met andere mensen, een netwerk opbouwen waar ik vrouwen, mannen kan leren kennen die ook Nederlands leren spreken op een informele manier door bv. activiteiten te organiseren...dan zou ik ook kunnen helpen. Desnoods met kleine woordjes. Praatgroepen kunnen ook helpen.”

“Netwerk opbouwen, mensen leren kennen die kunnen helpen, of andere ouders die dezelfde cultuur hebben ons zo kunnen doorverwijzen.”

Ouders: graag, meer Nederlands

Wanneer we ouders de vraag stellen of zij zelf nood hebben aan taalondersteuning en op welke manier, blijkt dat hun antwoorden zeer divers zijn. Tegelijk tekenen zich duidelijk drie grote domeinen af waarin die ondersteuningsnoden zich situeren. **Een eerste domein betreft het actief oefenen van het Nederlands.** Ouders geven aan dat zij daarbij op verschillende obstakels botsen en dat de huidige aanpak van het aanleren en inoefenen van het Nederlands niet altijd aansluit bij hun leefwereld en dagelijkse realiteit. Zij vragen daarom om meer toegankelijke, praktijkgerichte en flexibele vormen van taalondersteuning.

“Begeleiding op maat met mensen die ons stap per stap de taal leren. Want ik wil het leren.”

“Lessen waar we op een praktische manier de taal leren kennen.”

“Het helpt dat ik naar het sociaal huis kan en met de sociaal werkers kan spreken en met de mama's die hier zijn proberen we en doen wij allemaal echt ons best!”

“Als ik wat meer tijd zou hebben met het werk, zou ik graag willen meedoen aan praatgroepen, waar we zowel Nederlands als Frans spreken... maar de tijd ontbreekt me.”

“Het is niet altijd makkelijk als je gaat werken. Ik moet zorgen voor mijn familie en op het werk leer je ook wel de taal kennen (een paar woordjes) maar niet zo goed als in de les.”

“Soms is het niet gemakkelijk. Ik ga naar plaatsen om Nederlands te leren, maar ik ben alleen – heb geen man of veel familie, ik moet werken, voor mijn kinderen zorgen, ik moet alles alleen doen.”

Ten tweede, geven sommige ouders aan nood te hebben **aan externe begeleiding of ondersteuning in een aparte, externe leeromgeving.** Een dergelijke context kan hen helpen om het Nederlands in een veilige en praktijkgerichte setting te oefenen.

“Een babbelbuddy zou helpen.”

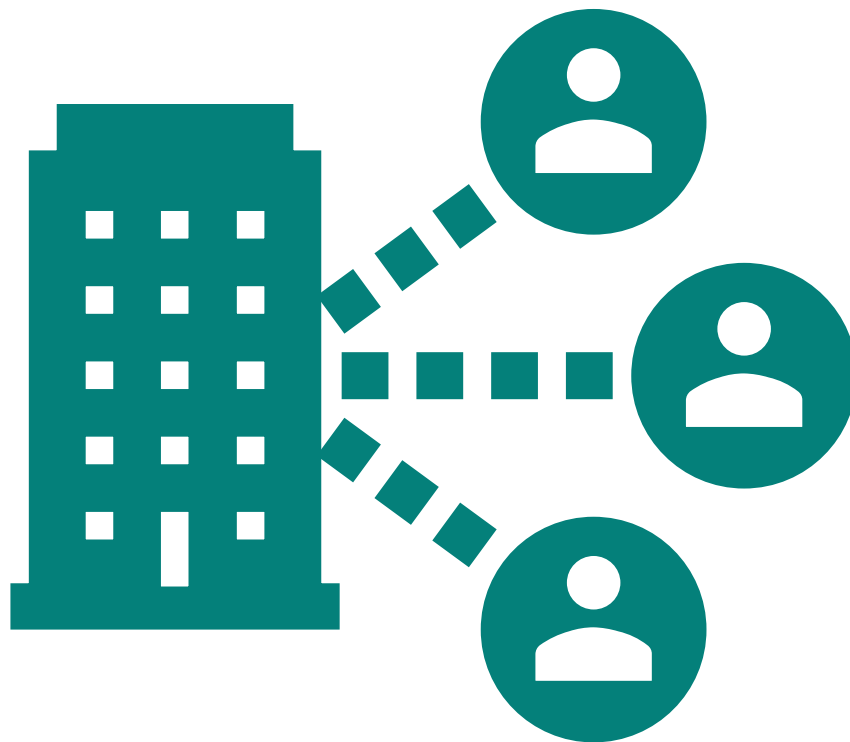
“Toen ik nog aan het werk was, merkte ik op dat ik vlotter de taal kon verstaan en spreken. Nu ik geen job heb is dat heel moeilijk, je verliest sommige woorden. Zich inschrijven bij een les is moeilijk want dat lukt niet altijd om naar daar te gaan door de uren. Voor mij hielp het werk goed om de taal te verstaan.”

Tot slot geven ouders aan dat **de houding van de school een doorslaggevende rol speelt in hun leven, zowel op emotioneel als op praktisch vlak.** Een open, respectvolle en ondersteunende schoolcultuur kan het vertrouwen van ouders versterken en hun betrokkenheid en inzet aanzienlijk vergroten, terwijl een afstandelijke of weinig begripvolle houding net drempels opwerpt en deelname bemoeilijkt.

“Scholen die open staan voor ouders met een migratieachtergrond.”

“De school kan helpen door de taaldrempel wat lager te maken. Werken met pictogrammen, praten met ouders aan de schoolpoort, soms durf ik gewoon niet.”

5 Beleidsaanbevelingen

Beleidsaanbeveling 1

Veranker gezin-schoolsamenwerking als beleidskader

Verschuif het beleid van individuele ouderbetrokkenheid naar gezin-schoolsamenwerking. Kijk als beleid naar het gezin als actor en voorzie voldoende middelen voor scholen om dit waar te maken. Dissemineer goede praktijken, die al bestaan om gezin-schoolsamenwerking te versterken.

Inspiratie beleidspraktijken

Uitgelicht: decreet open scholen

Een Brede School is een samenwerkingsverband tussen verschillende actoren die samenbouwen aan een brede leer- en leefomgeving, zowel tijdens als buiten de schooltijd, met als doel de ontwikkelingskansen van alle kinderen en jongeren te maximaliseren. In dat kader wil de Vlaamse Regering met het decreet 'open scholen' het buitenschools

gebruik van schoolinfrastructuur verder stimuleren om in te spelen op een reële maatschappelijke nood. Het decreet trad in werking op 1 maart 2024 en koppelt voortaan een bijkomende voorwaarde aan het verkrijgen van investeringsmiddelen. Onderwijsinstellingen die subsidies aanvragen voor aankoop, nieuwbouw of ingrijpende renovaties van infrastructuur, zijn verplicht hun gebouwen open te stellen voor derden en zo bij te dragen aan een gedeeld en efficiënt gebruik van schoolinfrastructuur.

<https://www.agion.be/nieuws/decreet-over-open-scholen>

Word een Open School

https://www.agion.be/sites/default/files/inline-files/AGION_folder_OpenSchool_2023.pdf

Voorbeelden Brede Scholen

<https://bredeschool.org/voorbeelden>

Samen door de schoolpoort Proeftuin kleuterparticipatie via kwalitatieve ouderbetrokkenheid (AMIF oproep 369)

https://stad.gent/sites/default/files/media/documents/20190710_DO_eindrapport%20Samen%20door%20de%20schoolpoort.pdf

Beleidsaanbeveling 2

Investeer structureel in brugfiguren en externe ondersteuning voor het kind en gezin

Zorg voor een duurzame verankering van brugfiguren en andere bemiddelaars binnen scholen en lokale netwerken, met bijzondere aandacht voor meertalige en kwetsbare gezinnen. Reik scholen instrumenten aan om een coherent beleid uit te werken rond de omgang met verschillende vormen van begeleiding.

Inspiratie beleidspraktijken

Uitgelicht: onderwijsambassadeurs FMDO

Onderwijsambassadeurs zijn ouders die zelf niet in Vlaanderen zijn opgegroeid, maar wel kinderen hebben die hier schoollopen. Vanuit hun eigen ervaringen kennen zij de drempels en uitdagingen waarmee anderstalige ouders en nieuwkomers binnen het Vlaamse onderwijssysteem geconfronteerd worden. Het gaat om geëngageerde vrijwilligers met een migratieachtergrond die hun kennis en ervaring over onderwijs in Vlaanderen, vaak in hun eigen taal, doorgeven aan andere ouders.

Onderwijsambassadeurs informeren, sensibiliseren en verwijzen ouders gericht door naar bestaande organisaties in onder meer Brugge, Kortrijk, Roeselare en Oostende. Dankzij hun meertaligheid en hun vertrouwdheid met zowel de leefwereld van gezinnen als die van de school, fungeren zij als een belangrijke brug tussen ouders en onderwijs.

Om deze rol goed te kunnen opnemen, volgden de onderwijsambassadeurs een gerichte opleiding bij de Federatie Mondiale en Democratische Organisaties (FMDO). Daarin verwierven zij kennis over het Vlaamse onderwijssysteem, school- en studiekeuze, schoolkosten, meertaligheid en het netwerk van relevante organisaties. Zo zijn zij goed uitgerust om ouders te ondersteunen, wegwijs te maken en te versterken in hun contacten met de school.

<https://www.fmdo.be/onderwijsambassadeurs/>

Inspiratiemap Elk kind, elke ouder telt Saamo

<https://www.saamo.be/wp-content/uploads/2021/12/2015-03-Inspiratiemap-Elk-kind-elke-ouder-telt.pdf>

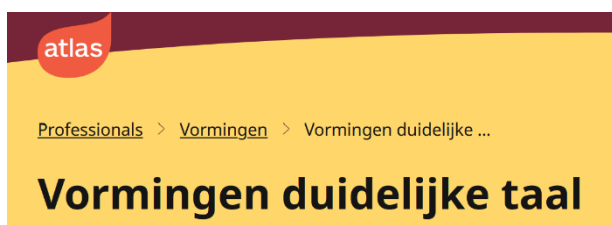
Beleidsaanbeveling 3

Maak schoolcommunicatie toegankelijk en meertalig

Stimuleer scholen om heldere, eenvoudige en waar nodig meertalige communicatie te hanteren, aangevuld met visuele ondersteuning en mondelinge toelichting. Reik scholen, onderwijsactoren en ouders digitale instrumenten aan zoals vertaalapps die kunnen bijdragen tot een betere communicatie.

Inspiratie beleidspraktijken

Uitgelicht: vormingen duidelijke taal Atlas Antwerpen

Deze vormingen rond duidelijke taal richten zich tot iedereen die op een laagdrempelige en duidelijke wijze wil leren communiceren met anderstalige en/of laaggeletterde volwassenen. De deelnemers krijgen concrete handvaten om hun taalgebruik aan te passen

aan hun doelgroep, zowel in mondelinge gesprekken als in schriftelijke communicatie.

Tijdens deze vormingen krijgen de cursisten inzicht in hoe Nederlands als tweede taal (NT2) wordt verworven, wat taalniveaus betekenen en wat laaggeletterdheid inhoudt. Ze leren ook het taalgebruik te vereenvoudigen en af te stemmen op mensen met een beperkte kennis van het Nederlands. Die inzichten worden praktisch via real time oefeningen geoefend.

Daarnaast gaan de vormingen ook in op helder en lezersgericht schrijven. De deelnemers krijgen praktische tools om brieven, mails, brochures of andere documenten zo te formuleren dat ze begrijpelijk zijn voor de doelgroepen anderstalige en/of laaggeletterde volwassenen. Deze vormingen kunnen ook volledig op maat van een organisatie worden uitgewerkt.

<https://www.atlas-antwerpen.be/nl/professionals/vormingen/vormingen-duidelijke-taal>

PO/VO Deelscan: omgaan met (super)diversiteit

<https://www.ouderwijs.net/scan/povoscan/omgaan-met-superdiversiteit-3>

Schoolbabbel Proefproject in vier Huizen van het Kind in de stad Antwerpen

<https://www.oefenkansen.be/wp-content/uploads/schoolbabbel-antwerpen-2019-08.pdf>

Beleidsaanbeveling 4

Ondersteun laagdrempelige taalinitiatieven voor ouders

Bereid praktijkgerichte, toegankelijke en flexibele vormen van taalondersteuning uit, zoals praatgroepen, taalbuddy's en informele oefenkansen die aansluiten bij de leefwereld van ouders.

Inspiratie beleidspraktijken

Uitgelicht: digitale taalbuddy's Atlas Antwerpen

Taalbuddy's, waarbij een anderstalige en een Nederlandstalige regelmatig afspreken om Nederlands te oefenen, bestaan al langer, maar kregen tijdens de coronacrisis een bijzondere betekenis. Door de toenmalige maatregelen vielen veel groepsgerichte taaloefenkansen weg of werden ze herhaaldelijk onderbroken. Hierdoor dreigden anderstaligen niet alleen taaloefenkansen, maar ook sociale contacten te verliezen.

Om hierop in te spelen startte Atlas Antwerpen met het initiatief van digitale taalbuddy's. Op die manier konden anderstalige nieuwkomers hun Nederlands blijven oefenen en tegelijk in contact blijven met anderen. Atlas Antwerpen bracht nieuwkomers in contact met Nederlandstalige

vrijwilligers en zorgde voor matching en begeleiding. Tussen april en juni 2020 werden op die manier 137 taalbuddy's gekoppeld, die via videobellen, e-mail of telefoon samen Nederlands oefenden: <https://2020.atlas-antwerpen.be/index.html@p=75.html>

De buddyprojecten van FMDO vzw

Buddyprojecten van FMDO (samen met partners Compagnons, PICNIK en CoNnect) brengen nieuwkomers in contact met enthousiaste vrijwilligers. Door elkaar in hun vrije tijd te ontmoeten, oefenen ze samen het Nederlands. Op die manier bouwen nieuwkomers niet alleen taalvaardigheid, maar ook een sociaal netwerk op en leren ze de stad beter kennen.

Beleidsaanbeveling 5

Versterk samenwerking tussen onderwijs en welzijn

Ontwikkel geïntegreerde samenwerkingsmodellen tussen scholen, CLB's, basiseducatie, sociaal werk en lokale besturen om ouders sneller en gericht te ondersteunen.

Inspiratie beleidspraktijk Eén Gezin, Eén Plan (1G1P)

Eén Gezin, Eén Plan (1G1P) is een netwerkgerichte aanpak waarbij hulpverleners uit verschillende sectoren samenwerken rond één gezin. Samen met het gezin wordt gezocht naar gepaste ondersteuning op diverse levensdomeinen, zoals gezondheid, administratie, financiën, onderwijs, opvoeding, sociaal netwerk, emotioneel welzijn, werk en vrije tijd. Deze ondersteuning gebeurt steeds in overleg met het gezin en vertrekt vanuit hun noden en krachten. Waar mogelijk worden ook mensen uit de directe omgeving betrokken, zoals familieleden, vrienden, burens, leerkrachten en andere hulpverleners.

Het aanbod van 1 Gezin, Eén Plan is gratis, op maat van het gezin, wijkgebonden en beperkt in de tijd. De regie ligt daarbij zoveel mogelijk bij het gezin zelf. Gezinnen denken actief mee na over wat goed loopt en waar er moeilijkheden zijn, formuleren samen mogelijke oplossingen, beslissen mee over de begeleiding en werken gezamenlijk een gezinsplan uit.

1 Gezin, Eén Plan richt zich op gezinnen met kinderen tot 25 jaar, evenals op gezinnen die een kindje verwachten, en heeft als doel om ondersteuning beter af te stemmen, versnippering te vermijden en gezinnen te versterken in hun eigen kracht: <https://éengezin-éénplan.be/>

Beleidsaanbeveling 6

Erken meertaligheid als een pedagogische troef

Vermijd beleid dat thuistalen problematiseert en stimuleer scholen om meertaligheid positief te benaderen als een versterking van taalontwikkeling en identiteitsvorming.

Inspiratie beleidspraktijken

Uitgelicht: website meertaligheid.be

The logo for 'meertaligheid.be' features the word 'meertaligheid' in a lowercase, sans-serif font. The 'e' is a light blue color, while the other letters are black. To the right of the word is a small blue circle containing the white text '.BE'.

De website www.meertaligheid.be werd in 2011 ontwikkeld door het Steunpunt Diversiteit en Leren van de Universiteit Gent. Sinds 2018 staat het Onderwijscentrum Gent in voor het beheer en de verdere inhoudelijke uitwerking van de website. Dit gebeurt in samenwerking met het Steunpunt Diversiteit & Leren (UGent), het Centrum voor Taal en Onderwijs (KU Leuven), het Agentschap Integratie en Inburgering, Atlas en Foyer.

De website wil de kracht en meerwaarde van meertaligheid bij kinderen en jongeren expliciet in de verf zetten. Ze richt zich tot een breed publiek van onderwijs- en welzijnsprofessionals, zoals leerkrachten, kinderverzorgers, directies, brugfiguren, CLB-medewerkers en opvoedingsondersteuners. Op meertaligheid.be vinden zij een uitgebreide verzameling aan informatie, praktijkgerichte handvatten en ondersteunende materialen die inzetbaar zijn in diverse werkcontexten.

Daarnaast fungeert de website ook als inspiratiebron. Via de materialenbank zijn tal van educatieve tools, informatieve folders en concrete tips beschikbaar. De databank wordt voortdurend aangevuld met nieuwe en inspirerende materialen, waardoor de website mee evolueert met recente inzichten en praktijken rond meertaligheid: www.meertaligheid.be

PIM (Partners in Meertaligheid) Foyer

<https://www.foyer.be/meertaligheid/#vormingen-voor-professionelen>

Conclusie

Dit onderzoek bevestigt dat anderstalige ouders met een migratieachtergrond sterk betrokken willen zijn bij de schoolloopbaan van hun kinderen en een uitgesproken engagement tonen voor taalverwerving en onderwijs. De vastgestelde drempels zijn geen gevolg van onwil of desinteresse, maar van structurele ongelijkheden in communicatie, ondersteuning en erkenning.

Wanneer ouderbetrokkenheid uitsluitend wordt benaderd als een individuele verantwoordelijkheid van ouders, dreigt het beleid bestaande ongelijkheden te versterken. De getuigenissen in dit rapport tonen dat ouders nood hebben aan vertrouwen, begrip en toegankelijke ondersteuning. Initiatieven zoals brugfiguren, huiswerkklassen en projecten rond gezinsleren maken een aantoonbaar verschil en dragen bij aan meer gelijkwaardige relaties tussen school en gezin.

Een duurzaam beleid rond ouderbetrokkenheid en taalverwerving vereist daarom een collectieve aanpak waarin onderwijs, welzijn en lokale besturen samen verantwoordelijkheid opnemen. Alleen zo kan ouderbetrokkenheid uitgroeien tot een hefboom voor gelijke onderwijskansen.